

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TEKNİK BİLİMLER MESLEK YÜKSEKOKULU
BİLGİSAYAR TEKNOLOJİLERİ BÖLÜMÜ
BİLGİSAYAR PROGRAMCILIĞI PROGRAMI
DERS İÇERİKLERİ

1.YARIYIL

BLY1001 Algoritma ve Programlamaya Giriş

Ulusal Kredi: 5

ECTS Kredisi: 5

Algoritmanın tanımı ve algoritmalar ile ilgili temel kavramlar, algoritmaların performans analizi ve kodlanması, fonksiyonların büyüme oranları, algoritma tipleri ve performansları, benzerlik ve uygulamaları, veri tipleri, atama operatörleri, mantıksal operatörler, programlama yapısı, program kontrol komutları, fonksiyonlar, standart ve makro fonksiyonları, diziler, katarlar, I/O dosyalar, temel dosya yapısı.

BLY1003 Web Tasarım

Ulusal Kredi: 4

ECTS Kredisi: 4

İnternet ortamı ve web tasarımı, web tasarımında temel ilkeler, HTML dili temel etiketleri, HTML dili ile gelişmiş web işlemleri, HTML 5.0 ve W3C standartları, web editörüne giriş-yakın/uzak site kavramları ve yeni site oluşturma, metin işlemleri tablolar, resimlerle çalışma, çoklu ortam bileşenleri ve bağlantılar, CSS - Css paneli -kutu modeli ve Div tag'ları, AP öğeleri-effectler, davranışlar - SPRY, formlar, site yönetimi ve yayınlama.

BLY1005 İşletim Sistemleri I

Ulusal Kredi: 5

ECTS Kredisi: 5

İşletim sistemlerin genel yapısı, tek kullanıcıli işletim sistemleri, çok kullanıcıli işletim sistemleri. Bellek yönetim, dosya sistemi yapısı. Tak çalıştır (PnP) işletim sistemlerinin yapısı.

MAT1081 Matematik

Ulusal Kredi: 5

ECTS Kredisi: 5

Sayılar, cebir, denklem ve eşitsizlikler, fonksiyonlar, trigonometri, karmaşık sayılar, logaritma.

TRD121 Türk Dili I

Ulusal Kredi: 2

ECTS Kredisi: 2

YÖK tarafından öngörülen içerik uygulanacaktır.

YDZI121 İngilizce I

Ulusal Kredi: 2

ECTS Kredisi: 2

YÖK tarafından öngörülen içerik uygulanacaktır.

BLY1021 Bilgisayarla İstatistik Uygulamaları (Seçimlik Ders 1.Yarıyıl)

Ulusal Kredi: 4

ECTS Kredisi: 4

İstatistiğe giriş, tanımlayıcı istatistikler, merkezi eğilim ölçüleri, yayılma ölçüleri. Program yardımıyla tanımlayıcı istatistik nasıl yapılır? Dağılımlar, program yardımıyla dağılım testleri nasıl yapılır? Sıklık tabloları ve tanımlayıcı grafiklerin hazırlanması, örneklem seçimi, anket hazırlama ve değerlendirme. Bağımlı-bağımsız grup ortalamalarının karşılaştırılması, tek-iki yönlü varyans analizi, nonparametrik testler, güven sınırları, z-testi, Chi-kare testi, Çapraz tablolar, regresyon analizi, çok değişkenli istatistik analiz yöntemleri.

BLY1065 Ofis Yazılımları (Seçimlik Ders 1.Yarıyıl)

Ulusal Kredi: 4

ECTS Kredisi: 4

Ofis programlarının temel bileşenleri, kelime işlemci programı- Word'e giriş, metin ve biçimlendirme işlemleri, ekle menüsü ile şekil- grafik- tablo vb. ekleme ve düzenleme, içindexler- şekiller tablosu oluşturma, sayfa düzeni-alt/üst bilgi- kapak- gözden geçirme menüsü- makrolar, Excel elektronik hesap tabloları programına giriş, kenarlık ve biçimlendirme işlemleri, formüller- fonksiyonlar-grafik oluşturma, filtreler - sıralama, Powerpoint sunu hazırlama programına giriş ve etkili sunum hazırlama teknikleri, efektler ile etkili sunu hazırlama, Onenote dijital not defteri, Outlook elektronik posta yönetim programı.

ELY1011 Temel Elektronik (Seçimlik Ders 1.Yarıyıl)

Ulusal Kredi: 4

ECTS Kredisi: 4

Temel elektrik bilgisi, elektronik prensipler ve kanunlar, elektronikte kullanılan temel yarıiletken devre elemanları, direnç, kondansatör, diyot, transistör, basit R,L,C devreleri, doğrultucu devreleri, sayı sistemlerini ve ikili sayı sistemleri ile işlem yapma, temel kapı devrelerinin yapıları, (NOT, AND, OR, EXOR, EXNOR, BUFFER vb.) çalışmaları, (NOT, AND, OR, EXOR, EXNOR, BUFFER vb.) çalışmaları, temel kapı devrelerinin çalışmalarının öğrenilmesi ve uygulaması. Çözümleme metodlarının (Karnough metodu) öğrenilmesi. Çeşitli Basitleştirme yöntemleri ve verilen çeşitli örnekler ile öğrenilmesi.

BLY1023 Yazılım Geliştirme (Seçimlik Ders 1.Yarıyıl)

Ulusal Kredi: 3

ECTS Kredisi: 3

Bilgisayar sistemleri, proje ile ilgili genel tanımlar, yazılımda kalitenin anlamı, yazılım geliştirme yöntemleri (standartlar), projede yürütmenin planlanması, projenin yürütülmesi, isteklerin tespiti, tasarım süreci, yazılım geliştirme modelleri, yazılım gerçekleştirme, yazılım testi, yazılım bakımı, konfigürasyon yönetimi.

TBY1001 Araştırma Yöntem ve Teknikleri (Seçimlik Ders 1.Yarıyıl)**Ulusal Kredi: 3****ECTS Kredisi: 3**

Bilim ve araştırma kavramları, bilim ve araştırmanın ilişkisi, araştırmanın gereği ve önemi, bilim ve araştırmanın temel amaçları, bilgi edinme yolları, araştırma sonuçlarını rapor hâline dönüştürme, sunu hazırlama, araştırma önerisi, araştırma sonuçlarını rapor hâline dönüştürme.

TBY1010 Meslek Etiği (Seçimlik Ders 1.Yarıyıl)**Ulusal Kredi: 3****ECTS Kredisi: 3**

Giriş, etik kuramları, profesyonel etik, sorumluluk, mahremiyet, veri koruma, fikri mülkiyet, telif, patent, lisans anlaşmaları, internet, bilişim suçları, toplumsal etkiler.

2.YARIYIL

BLY1006 İşletim Sistemleri II

Ulusal Kredi: 5

ECTS Kredisi: 5

Network işletim sistemlerinin yapısı, kurulması, kaynakların dağıtılması ve yönetilmesi.

BLY1012 Veri Tabanı Yönetim Sistemleri I

Ulusal Kredi: 5

ECTS Kredisi: 5

Kavramsal, mantıksal ve fiziksel tasarımı hedefleyen temel veri tabanı konuları, kavramsal tasarımda ER modeli, mantıksal tasarımda ilişkisel model ve temel SQL komutları, dosya ve veri tabanı kavramları, ilişkisel veri tabanı tasarımı, normalizasyon, ilişkisel cebir, Microsoft SQL kurulumu ve kullanımı, SQL-Yapısal sorgulama dili temel komutları, tek tablodan sorgulamalar, aritmetiksel operatörler ve fonksiyonların kullanımı, gruplandırma ve birden fazla tabloda sorgulama

BLY1014 Grafik Animasyon I

Ulusal Kredi: 5

ECTS Kredisi: 5

Resim işleme programı hakkında temel bilgiler - kavramlar ve terimler, yenilikler - seçim işlemleri, rötuş ve dönüştürme - katmanlar, görevleri otomatikleştirme - maskeler ve kanallar, renkler ve ayarlamalar - boyama ve çizim, filitrelerle çalışma - tipografik tasarım, baskı işlemleri, web tasarımı – animasyon - 3d, animasyon temelleri, grafikler, metin işlemleri, semboller, animasyon oluşturma, ses ve videolar, animasyon içeriğini yükleme ve kontrol etme - belgeleri yayınlama.

BLY1016 Görsel Programlama I

Ulusal Kredi: 5

ECTS Kredisi: 5

Nesneye yönelik programlama ile ilgili genel tanımlar, nesne yönelimli programlama editör kullanımı, veri tipleri, değişkenler, diziler, operatörler, sınıf ve nesne kavramı, formlar ve özellikleri, karşılaştırma ve döngü deyimleri, ara yüzler ve gelişmiş nesnelere, gelişmiş nesnelere, diyalog pencereleri, giriş ve mesaj pencereleri, fonksiyonlar.

ISG1081 İş Sağlığı ve Güvenliği

Ulusal Kredi: 3

ECTS Kredisi: 3

İş kazaları, çevrede güvenliği tehdit edecek unsurlar, işyeri güvenliği, kişisel koruyucular ve kullanımı, kazalarda acil durum ve ilk yardım, iş güvenliğinin hukuksal boyutu, iş güvenliği mevzuatı.

TRD122 Türk Dili II

Ulusal Kredi: 2

ECTS Kredisi: 2

YK tarafından öngörülen içerik uygulanacaktır.

YDZ122 İngilizce II

Ulusal Kredi: 2

ECTS Kredisi: 2

YK tarafından öngörülen içerik uygulanacaktır.

BLY1022 Bilgisayar Donanımı (Seçimlik Ders 2.Yarıyıl)

Ulusal Kredi: 3

ECTS Kredisi: 3

Statik elektriğe karşı önlemler, donanım malzemelerinin özellikleri, bilgisayar kasasının güç gereksinimi, anakart, işlemci ve bellek birimleri, anakart, işlemci ve bellek birimleri, disk sürücüler, disk sürücüler, donanım kartları, donanım kartları, çevre birimleri, çevre birimleri, bios, bios hata mesajları, hata mesajları.

MAT1082 Ayrık Matematik (Seçimlik Ders 2.Yarıyıl)

Ulusal Kredi: 3

ECTS Kredisi: 3

İntegral ve uygulamaları, lineer olmayan denklem sistemlerin çözümü, Simpleks yöntemle lineer programlama problemlerinin çözümü, Hessian matrisi yardımıyla çok değişkenli fonksiyonların optimizasyonu, ulaştırma problemleri ve atama problemleri, PERT- CPM -TSP, PERT-CPM, MATLAB uygulamaları, interpolasyon polinomları ve hataları, özdeğerler ve özvektörler, sayısal türev, sayısal integral, indirgeme bağıntıları Hanoi Kulesi-Fibonacci dizisi-Altın oran.

3.YARIYIL

ATA121 Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I

Ulusal Kredi: 2

ECTS Kredisi: 2

YÖK tarafından öngörülen içerik uygulanacaktır.

BLY2000 Staj Uygulaması

Ulusal Kredi: 2

ECTS Kredisi: 2

Önlisans yönetmeliğinde belirtilmiş olan işgünü süresince okulda kazanılan öğretilerin, sektörde beceri ve yetkinliğe dönüştürülmesini sağlayan uygulamalar.

BLY2001 Bilgisayar Ağ Sistemleri

Ulusal Kredi: 5

ECTS Kredisi: 5

Bilgisayar ağları, ağ elemanları, ağ protokolleri. OSI mimarisi, IEEE mimarisi, bölgesel alan networkleri (LAN), ethernet, token-ring, FDDI, geniş alan networkleri (WAN), ISDN, ATM, DSL, kablolama protokoller, (IPX/SPX, NETBIOS, TCP/IP) network bağdaştırma elemanları (Hub, Switch, Router, Bridge, Gateway), network işletim sistemleri (NT, LUNIX, Windows2000), ağ güvenliği.

BLY2003 Nesne Yönelimli Programlama I

Ulusal Kredi: 5

ECTS Kredisi: 5

Nesne Tabanlı (Object Oriented) temel ilke ve kavramlar, Java Programlama Dili temel ilke ve kavramları, İfadeler ve işlem önceliği, Veri dönüşümleri, Kullanıcıdan girdileri alma, Grafiğe giriş, Package ve Import Kavramı, Nesne Oluşturulması Ve Nesne Referansları, String Sınıfı Ve Metodları, Random Ve Math Sınıfları, Giriş-çıkış (I/O) İşlemlerinde Kullanılan Komutlar, Kontrol Yapıları - Tekrarlı Yapılar - Döngüler, Dizi Kavramı, Dizi ve İndislere İsim Verirken Dikkat Edilecek Noktalar, Tek Boyutlu Diziler, for-each Benzeri Döngü Yapısı ile Dizi Elemanlarına Erişmek, İki Boyutlu Diziler, Çok Boyutlu Diziler, Dizi Elemanlarının Başka Bir Diziye Kopyalanması, String İşlemleri, Arraylist ile Dinamik Dizi Tanımlama, Sıralama Algoritmaları, Arama Algoritmaları, UML Diyagramları, Sınıf, Nesne, Nesne Üyelerine Erişim Belirteçleri, Method Kavramı, Kalıtım, Kapsülleme, Çok Biçimlilik, Applet ve Grafik.

BLY2005 İnternet Programlama I

Ulusal Kredi: 5

ECTS Kredisi: 5

İnternet ortamında çalışabilen açık kaynak kodlu programlar yazma yeterlikleri kazandırılacaktır. Uygulama yazılımlarını kurulumu ve testi, PHP giriş (kod yazım formatı, değişkenler ve giriş komutları), operatörler ve diziler, kontrol ve döngüsel yapılar, global değişkenler ve form da Get Post metodu kullanımı, fonksiyonlar, PHP 'de kullanılan hazır fonksiyonlar, PHP 'de dosya yükleme, PHP 'de veritabanı işlemleri.

BLY2013 Veri Tabanı Yönetim Sistemleri II

Ulusal Kredi: 4

ECTS Kredisi: 4

Temel veritabanı kavramları, veri tabanı tasarımı, stored procedure, indeksler, fonksiyonlar, triggers, cursors, güvenlik, transaction kavramları ve uygulamaları yer almaktadır. İstemci tarafta SQL Server erişimi programlama. Alt Sorgular, View (Görünümler), Transaction, T-SQL (Transact SQL), Stored Procedure (Saklı Yordamlar), Cursor (imleç) kullanımı, Trigger (Tetikleyici) Kullanımı, Veritabanında Güvenlik, İleri Veritabanı Uygulamaları.

BLY2017 Görsel Programlama II

Ulusal Kredi: 5

ECTS Kredisi: 5

Gelişmiş arayüz tasarımı, formlar arası veri transferi, veritabanı öğeleri, veritabanı tasarımı, veritabanı bağlantısı, ileri düzey uygulama geliştirme.

BLY2007 Gömülü Sistemleri (Seçimlik Ders 3.Yarıyıl)

Ulusal Kredi: 4

ECTS Kredisi: 4

Gömülü sistem nedir, gömülü sistem donanım yapıları, ilk gömülü program yazma, derleme, yükleme, çalıştırma ve hata ayıklama, gömülü sistemlerde hafıza elemanları, çevre birimleri, kesmeler, gömülü sistem olanaklarını bir araya getirmek, haberleşme protokolleri: Usb, RS232, I2C, GPIB, Wi-fi, Infra Red, gömülü sistem işletim sistemleri, Linux örnekleri, gömülü sistemlerde Linux üzerinde uygulama geliştirme, dış dünyadaki fiziksel verilerin elde edilmesi ve kontrol, gömülü sistem özelliklerinin ek donanımlarla artırılması, elde edilen verilerin LCD ekran ile dış dünyaya görsel olarak aktarımı, gömülü sistemler ile haberleşme uygulamaları, Görsel Linux programlama ortamının kullanılması.

BLY2009 Bilgisayar Zeki Sistem Uygulamaları (Seçimlik Ders 3.Yarıyıl)

Ulusal Kredi: 4

ECTS Kredisi: 4

Yapay zekâ tanımı, yöntemleri, mantık, bulanık mantık, Matlab fuzzy toolbox ile uygulamalar, uzman sistemler, Prolog, Clips.

BLY2015 Grafik Animasyon II (Seçimlik Ders 3.Yarıyıl)

Ulusal Kredi: 4

ECTS Kredisi: 4

Formlar, animasyonun iyileştirilmesi, animasyonların yayınlanması, ActionScript temelleri, fonksiyonlar - olaylar, sınıflar, karar yapıları, matematik işlemleri, metinler, diziler, kodlama ile grafik oluşturmak, çoklu ortam işlemleri, gelişmiş etkileşim.

BLY2021 Veri Madenciliği (Seçimlik Ders 3.Yarıyıl)

Ulusal Kredi: 4

ECTS Kredisi: 4

Veri madenciliğine giriş, veri temizleme ve hazırlama, sınıflandırma yöntemleri, demetleme yöntemleri, ilişkilendirme kuralları, metin madenciliği, web madenciliği, veri madenciliği programları ve uygulamaları.

4.YARIYIL

ATA122 Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II

Ulusal Kredi: 2

ECTS Kredisi: 2

YÖK tarafından öngörülen içerik uygulanacaktır.

BLY2004 Nesne Yönelimli Programlama II

Ulusal Kredi: 5

ECTS Kredisi: 5

Alt programlar, fonksiyonlar, applet kavramı, grafik uygulamaları, dosya işlemleri, ikili dosyalar, hata yakalama, yığın yapısı, kuyruk yapısı, tek bağlı doğrusal listeler, tek bağlı dairesel listeler, çift bağlı doğrusal listeler, çift bağlı dairesel listeler, veritabanı bağlantısı.

BLY2006 İnternet Programlama II

Ulusal Kredi: 4

ECTS Kredisi: 4

Asp.net giriş, ASP.NET de standart kontroller (imagebutton, table, dropbox, listbox, checklistbox, bulletedlist, hiddenfield, treeview, calender, adrotator, fileupload, wizard, multiview), validation, veritabanı uygulamaları, session, aplication, get ve post yöntemleri, master page, login, web user kontrol, Asp.net Css kullanımı.

BLY2008 Mobil Programlama

Ulusal Kredi: 5

ECTS Kredisi: 5

Mobil cihazlar, işletim sistemleri ve programlamaya giriş, mobil cihazlarda kullanılan işletim sistemlerinin analizi (Android, IPhone, Windows 8), yazılım geliştirme ortamının (SDK) bileşenleri ve ayarları, mobil arayüz mimarisi, mobil cihazların ağ yapıları, mobil cihazların haberleşmesi ve dosya paylaşımı, API ler, arayüz geliştirme, mobil cihazlarda web servisleri kullanımı, 2D ve 3D grafikler, SQLite veri tabanı motoru.

BLY2022 Bitirme Projesi

Ulusal Kredi: 5

ECTS Kredisi: 5

Bilgisayar teknolojisi ve programlama konularında öğrencilerin araştırma, bilgi yenileme ve yeni bilgiler öğrenerek mesleki öz güvenlerini kazanacakları eğitim, teknoloji, üretim yönetimi ve maliyetle ilgili bilgileri kullanıma yönelik, ders programında yer alan dersler doğrultusunda proje oluşturma.

THU1000 Topluma Hizmet Uygulamaları

Ulusal Kredi: 1

ECTS Kredisi: 1

Üniversite kültürü çerçevesinde öğrencilere topluma karşı sosyal sorumluluk kazandırmaya yönelik etkinlikler.

BLY2012 Kablosuz Ağ Sistemleri (Seçimlik Ders 4.Yarıyıl)

Ulusal Kredi: 5

ECTS Kredisi: 5

Kablosuz ağ türleri ve sınıflaması, kablosuz yerel alan ağları (WLAN), kablosuz kişisel alan ağları (WPAN), kablosuz geniş alan ağları (WWAN), kablosuz ağlarda gezginlik (mobilité) yönetimi, GSM ağ altyapısı, yol atama algoritmaları, gezgin İnternet protokolleri, yeni nesil kablosuz ağlarda yönlendirme protokolleri, yeni nesil kablosuz ağ protokolleri.

BLY2024 Görüntü İşleme (Seçimlik Ders 4.Yarıyıl)

Ulusal Kredi: 5

ECTS Kredisi: 5

Görüntü işlemenin temelleri, görme olayının oluşumu, bilgisayarda görüntü oluşturmak, sayısal görüntünün temelleri, görüntü iyileştirme teknikleri, sayısal görüntüler için temel filtreleme teknikleri.

OTM2008 Bilgisayarlı Veri Toplama ve Kontrol (Seçimlik Ders 4.Yarıyıl)

Ulusal Kredi: 5

ECTS Kredisi: 5

Endüstriyel bilgisayarlar, bilgisayar içi hızlı veri ölçme ve kontrol kartları, sinyal işleme ve ölçme modülleri, endüstriyel haberleşme, PC tabanlı haberleşme kontrolü, uzaktan veri ölçme ve kontrol modülleri, dağınık veri ölçme ve kontrol sistemleri.

BBY2084 Bilgi Güvenliği (Üniversite Seçimlik Ders 4.Yarıyıl)

Ulusal Kredi: 3

ECTS Kredisi: 3

Ağ trafik analizi, TCP/IP paket yapısı ve analizi, sniffing kavramı, paket analizi ve sniffing için kullanılan araçları, bağlantı problemi olan ağ trafiği analizi, DNS & DHCP trafiği paket analizi, ağ trafiğinde forensic analiz, yerel ağlarda snifferleri belirleme ve engelleme, protokol analizi, IDS/IPS (saldırı tespit ve engelleme) teknolojileri, IDS/IPS yerleşim planlaması, IDS/IPS atlatma araçları ve korunma yöntemleri, DDOS ve çeşitleri, örnek DDOS saldırı incelemeleri, BOTNET dünyası, DDOS atak engelleme yöntemleri.

IK2002 Kariyer Gelişimi (Üniversite Seçimlik Ders 4.Yarıyıl)

Ulusal Kredi: 3

ECTS Kredisi: 3

Kariyer ile ilişkili kavramsal çerçeve, kariyer yönetimi araçları, kariyer yönetimi uygulamaları, kariyer devreleri, kariyer sorunları, aday sağlama yolları, iş arama kanalları, cv hazırlama, yeni kariyer yaklaşımları, girişimcilik ve kariyer.

ISL2082 Proje Yönetimi (Üniversite Seçimlik Ders 4.Yarıyıl)

Ulusal Kredi: 3

ECTS Kredisi: 3

Proje nedir? Proje yönetimine giriş, proje yaşam döngüsü -proje yöneticisinin özellikleri - proje ekibi, projenin planlanması ve iş paketleri- görevler- isterler, proje giderleri ve bütçeleme, temel çizelgeleme yaklaşımları GANTT, Node Networks, CPM, PDM - PERT, kaynakların projeye dağılımı, risk yönetimi, araç ve teknikleri, projenin yürütülmesi ve kontrolü, değerlendirme ve denetleme, projenin bitirilmesi ve hayat geçirilmesi, MS_Project.

KSS2002 Fotoğrafçılık (Üniversite Seçimlik Ders 4.Yarıyıl)

Ulusal Kredi: 3

ECTS Kredisi: 3

Makinaların sınıflanması, optik ve refleks bakaçlar, analog ve dijital makinalar, enstantane, diyafram, enstantane-diyafram ilişkisi, alan derinliği, objektifler, analog ve dijital objektif farkları, filmlerin hızı, dijital algılayıcılar, dijital ve analog çarpan farkları.

KSS2020 Trafik Güvenliği (Üniversite Seçimlik Ders 4.Yarıyıl)

Ulusal Kredi: 3

ECTS Kredisi: 3

Trafikte yaya, sürücü ve yolcu olarak güvenli davranışların kazanılması için ihtiyaç duyulan bilgiler olan; bir sistem olarak trafiğin unsurları, davranışsal dinamikler, kültürel dinamikler, önleyici ve güvenli trafik kuralları.